

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71

Departementet
Holmens Kanal 22
1060 København K

Dato: 20. januar 2014

Tlf. 3392 9300
Fax. 3393 2518
E-mail sm@sm.dk

**Under henvisning til § 71 - tilsynets brev af 13. december 2013 følger hermed social-, børne- og integrationsministerens endelige svar på § 71-tilsynet alm. del nr. 3.
Spørgsmålet er stillet efter ønske fra udvalget.**

Sagsnr. 2013 - 9113

Spørgsmål nr. 3:

"Vil ministeren sende en oversigt over hvilke indgreb i selvbestemmelsesretten, der gælder for børn, unge og voksne, der har ophold på tilbud efter Serviceloven?"

Svar:

Reglerne om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, fremgår af servicelovens kapitel 24.

Formålet med reglerne om magtanvendelse er at beskytte børn og unge på døgninstitutioner og opholdssteder mod unødvendige overgreb og magtudøvelse. Reglerne beskriver således, i hvilke situationer der undtagelsesvist må anvendes magt. Magtanvendelsen må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand og skal begrænses til det absolut nødvendige og stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed.

Servicelovens § 123 og § 123 a-d, indeholder de overordnede regler om magtanvendelse over for børn og unge og omhandler:

- brug af sikrede afdelinger i henhold til serviceloven,
- aflåsning af værelser i sikrede afdelinger,
- isolation, fiksering m.v. af børn og unge på døgninstitutioner,
- kontrol med brevveksling, telefonsamtaler og anden kommunikation,
- regler om registrering og indberetning af magtanvendelse over for børn og unge,
- undersøgelse af børn og unges person, opholdsrum samt tilbageholdelse af effekter,

- anbringelse af børn og unge på en delvis lukket institution eller på en delvis lukket afdeling på en døgninstitution,
- tilbageholdelse af barnet eller den unge umiddelbart efter anbringelsen i op til 14 dage på den pågældende døgninstitution eller det pågældende opholdssted,
- anvendelse af personlige alarm- eller pejlesystemer over for børn og unge, som har betydeligt og varigt nedsat psykisk funktionsevne, der er anbragt på en døgninstitution eller på opholdssted.

Endelig fremgår det af § 2 i bekendtgørelse om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, at fysisk magtanvendelse i form af, at barnet eller den unge fastholdes, eller føres til et andet opholdsrum kun er tilladt, hvis:

1. barnet eller den unge udviser en sådan adfærd, at fortsat ophold i fællesskabet er uforsvarlig, eller
2. barnet eller den unge derved forhindres i at skade sig selv eller andre.

På voksenområdet fremgår reglerne om magtanvendelse ligeledes af lovens kapitel 24. For personer med nedsat psykisk funktionsevne, som har ophold i en boform efter servicelovens § 108 i henhold til strafferetlig afgørelse, er der fastsat særskilt regulering om fuldbyrdelse af strafferetlige foranstaltninger m.v., herunder i form af indgrebsmuligheder på fire positivt afgrænsede områder i lovens kapitel 24 a.

På voksenområdet fremgår det af servicelovens § 124, at formålet med magtanvendelsesreglerne er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige, og at disse indgreb aldrig må erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.

Reglerne om magtanvendelse gælder alene for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som i øvrigt modtager omfattende hjælp efter serviceloven, og som ikke samtykker i en foranstaltning efter bestemmelserne i loven §§ 125-129.

Magtanvendelse og indgreb i selvbestemmelsesretten vil kun lovligt kunne komme på tale i situationer, hvor undladelse af indgrebet er nødvendig for at undgå personskade eller afværge risikoen herfor.

I medfør af bestemmelserne i servicelovens §§ 125 – 129 vil der således, under de betingelser, der særskilt fremgår af de enkelte bestemmelser, kunne træffes afgørelse om:

- Anvendelse af personlige alarm- og pejlesystemer og anvendelse af særlige døråbnere
- Fastholdelse og om at føre en person til et andet opholdsrum
- Fastholdelse i hygiejnesituationer

- Tilbageholdelse i boligen
- Anvendelse af stofseler
- Optagelse i botilbud uden samtykke.

Afgørelser træffes af kommunalbestyrelsen, jf. dog servicelovens § 126, der gælderakutte afgørelser om fastholdelse eller om at føre en borger til andet opholdsrum, hvor den konkrete afgørelse og udførelse kan træffes af personalet på bostedet, når det i den aktuelle situation skønnes absolut påkrævet, og der ellers ville være nærliggende risiko for, at personen selv eller andre ville lide væsentlig personskade. Er der tale om flytning uden samtykke, træffer Statsforvaltningen afgørelse på grundlag af en indstilling fra kommunalbestyrelsen. Bortset fra flytning uden samtykke træffes afgørelse om de nævnte foranstaltninger over for den enkelte borger for en afgrænset periode med henblik på, at der arbejdes på at tilrettelægge indsatsen over for den enkelte, så behovet for indgreb imod pågældendes vilje minimeres.

For så vidt angår voksne med nedsat psykisk funktionsevne, som er optaget i botilbud til længerevarende ophold i henhold til strafferetlig afgørelse, kan der træffes afgørelse om følgende indgreb, jf. servicelovens kapitel 24a:

- Indskrænkning i eller ophævelse af borgerens adgang til telefon og internet,
- Undersøgelse af pågældendes opholdsrum og ejendele
- Inddragelse af beboerens effekter,
- Indelåsning af beboeren i bestemte tidsrum

Udgangspunktet for den indsats, der gives efter magtanvendelsesreglerne, er generelt, at indsatsen skal ske med respekt for den enkeltes integritet og selvbestemmelse, men i erkendelse af, at der kan være situationer, hvor det er nødvendigt at gribe ind i den anbragtes integritet og selvbestemmelsesret.

Annette Vilhelmsen

/ Lise Stidsen Vandahl